

БОРИС АПРИЛОВ

ТУР ЗА ОВАЦИИ

/разказ/

Тази сутрин Маноли се надигна от леглото по-късно и вместо да тръгне към лодката, извърна се към съквартиранта си; бедни сме, Мечо, много сме бедни и сме незначителни. Мечока, който го гледаше от дъното на колибата, бе изненадан най-вече от печалния тон, но му стана почти ясно, че днес няма да излизат на риболов или нещо подобно. Той стоеше и чакаше да му се дадат по-големи обяснения, господарят на колибата и лодката би трябвало да направи това. Маноли ритна една туба, дръпна предпазната рибарска мрежа на вратата и излезе. На изток небето прегаряше, а между тръстиките береше душа нощният бриз, в блатото куркаха костенурки, от водите му излиташе онова тайнствено и заемащо мястото си в деня нещо, но какво беше то, както винаги, не можеше да се разбере. Лодката лежеше като замръзнала в ръкава, насечена с правите линии на тръстиковите мечове. Денят напредваше навсякъде, не можеше да проникне само в колибата, там смърдеше на прах и застоен въздух, вонеше на убивани през годините мухи и комари. Бедни сме, обърна се този път Маноли към слънцето, много сме бедни и като ни види човек, трябва да плюе. Мечока седна наблизо и постави дългите си ръце на коленете. Мечок, кажи, не сме ли мизерно бедни? Мечока не каза нищо. Не ти ли се пие уиски, кажи, но не на къмпинга, а сред богати и много красиви хора!... Мечока знаеше къде се намират богатите и красиви хора, но дотам имаше не по-малко от дванайсет мили и повече, това е време, гориво, не, Мечока не е и допускал подобен вариант за днес; той все още седеше и гледаше ръцете си, сякаш търсеше там смисъла на предложението.

Маноли се приближи до мивката, насапуниса бронзовото си лице и започна да се бръсне; по средата на бръсненето влезе в колибата и натисна бутон на транзистора, с което освободи духа на някакъв заключен в кутията ритъм, ритъмът изхвърча на свобода и затресе утрото. Самобръсначката сновеше плътно и леко върху кожата му, разкриваше прелестни бръчици; запомнете, вече на става дума за някогашния Маноли, сега Маноли приближаваше седемдесетте, някогашната му игрива жълта косичка вече е синкаво бяла, тя пак го краси, но вече е кацнала върху жилаво спечено тяло, което никога не би пропуснало възможността да покаже, че не се предава, особено когато трябва да го доказва с движенията си – в движенията му има нещо не само жилаво, те са направо жизнерадостни.

Мечока погледна още малко ръцете си и взе също да се бръсне, по неговата грозна кожа ножчето се измъчваше и стенеше. Маноли обра последния сапун под носа си и внезапно запя, после размахна ръце и заигра в ритъма на румбата, макар че в транзистора не ставаше въпрос за румба, там ставаше въпрос за нови неща, твърде чужди нему, знаеше горе-долу само названията им; Маноли подобно на самотен мореплавател лъкатушеше през времето с колибата си, блатото, морето и котките, които умираха и се раждаха, той поддържаше връзка със света само с телефонкена си, който му съобщаваше някои координати, не винаги необходими.

Потеглиха през море с цвят на калай право към другия бряг на Бургаския залив, почти към най-отдалечената му точка, сърцето на двигателя биеше тихичко, лодката се плъзгаше достолепно сред най-простия от всички прости светове, създадени само от

две плоскости – едната горе, другата долу. Мечока, навлякъл кафявия си раиран панталон, който минаваше за официален, беше успял да заспи върху кубрика, а Маноли седеше до руля, гол, с прочутите си жълти бански гащета голдфиш, кръпнати вече на две места, отънели, герб на стара бойна слава от времето, когато притежателят им печелеше състезанията по скок във вода от трамплин; бойно знаме, развявано по всички плажове на залива. Мълчаливи гларуси пронизваха въздуха, души на удавници излизаха от дъното и се пукаха като мехурчета с един-единствен възглас: А, че то нищо!, някъде някой приготвяше вятъра за деня, някой мълчеше многозначително.

Слънчев бряг показва най-напред хладния си бял мираж, но твърде скоро миражът се оказва купчина от правоъгълници – несериозно изглеждащи хотели, по които сигурно са умували колективи и комисии, пресмятали са ги инженери, начертавали са ги архитекти, със строго съобразени прозорци и тераси. Разминаха се с няколко яhti, край тях профучаваха глисери, тези нахални механични животни размърдаха мъдрата повърхност на водата и всичко отиде по дяволите, после се юрнаха и водните ски – същият шум, същото пренебрежително око на някой фукльо, наобиколиха ги уиндсърфисти, всяко от техните платна се стараше да бъде по-цветно и по-ярко; удари ги гъста бензинна воня и едновременно с това, още като изключиха двигателя си, гръмна плажната глъч. Маноли пусна котва, за да се огледа и съвземе, на него му се стори, че картината се оказва обезпокоителна – в цялата раздвижена или стояща на място панорама имаше нещо заплашително. Мечока погледна шефа си, след това погледна панталона си. Маноли разкъса пакетче ротмънс и запуши, изобщо търсеше да се улови за сламка, трябваше му опора, нещо ставаше със самочувствието му. Отвори шкафчето и измъкна новата си парадна униформа. Най-напред навлече лимоновожълта памучна фланела, на нея бе изобразен китоловен ветроход от миналото столетие, под кораба на латиница и дъговидно бе написано Нантикет. Тази фланелка бе определена да се превърне в ново бойно знаме за бившия шампион по скокове във вода от трамплин, да смени до известна степен отишлите си по реда гащета голдфиш. За долу следваше втора изненада – ослепително бели джинси; и тъй като на Маноли изобщо му липсваше задник, панталонът се впи в него и придаде на фигурата му още по-сериозна изящност. Сандалите не отстъпваха нито на панталона, нито на фланелката. Към всичко това се придаваха солидна газова запалка, цигарите ротмънс, за които вече стана дума, и коланът, разбира се, от истинска кожа.

Оставаше открит само един въпрос – на кое място да излязат; друг не по-малко важен въпрос – дали пък няма да ги изгонят; лодката, с която Маноли обираше овации там, тук приличаше на тапа, една нищо и никаква тапа. Но никой не им обърна внимание, насочиха се към мостика, хвърлиха повторно котва и се швартоваха по завиден начин, само че и този път никой не забеляза това, да го оцени. Погледни се поне в огледалото бе, глупако, среши косата си, слизаме не къде да е, а на Слънчев бряг, центъра на красотата, тук по възловите места работят поне хиляда души, които ме познават, а тези, които не ме познават, поне са чували за мен. Мечока се погледна в огледалото, но то сякаш не го посъветва да употреби гребен, докато Маноли си поигра доста с косичката. Мечок, това, което виждаш, не е обикновен кораб, а китоловен, разбираш ли, а долу пише Нантикет; ще видиш, че тук никой няма да извади същата фланелка. Мечока примигна и погледна панталона си. В този панталон се губиш като карфица, приятелю, ако искаш да ти купим нов. Вместо да отвърне, Мечока повдигна панталона си и придърпа колана му с още една дупка, панталонът се сгърчи повече, някъде гайките му се приближиха, а райетата горе се деформираха. От

мостика двамата се извърнаха и погледнаха плаващото си съкровище, лодката им се стори далеч по-хубава от яхтите и глисерите наоколо, Маноли я намери за твърде миловидна със старата си гемиджийска концепция.

Едва си проправяха път през голотата, момичетата край тях бяха като бисери, безброй много и прекалено бляскави бисери, нагъсто, допираха се, някои показваха гърди, други задничета, всичко хвърчеше навън, радваше се на слънчевата си свобода, дишаше, перчеше се с каквото можеше, и какви очи, боже мой, какви очила и какви коси, какво разнообразие на дрехи и бански костюмчета. Маноли се изпъна както трябва, но за съжаление тук нямаше достатъчно свободно място, за да разгъне походка, те просто трябваше да се провират. Маноли обърна внимание на Мечока, че банските костюми са се смалили бая и ако продължава така, след време неминуемо ще изчезнат, но за съжаление ние няма да сме живи да видим това неминуемо чудо на живота. Думата неминуемо беше любимата му дума: неминуемо ще заседнем, неминуемо ще се ударим в кея, в тази неминуемо ще се влюбя... Мечок, сега разбра ли колко сме бедни и как сме се забутали в оня комарник, а тука тече златна река, живот, виж тая. Мечока видя, лицето му си остана все пак сериозно, ала това му се удаде трудно и Маноли се усмихна. Някога беше фрашкано край мен от подобни, забеляза той, но добави: не точно същите, мамичката му на живота, сега ги пуца по-хубави, много хубави жени са пуснали напоследък бе, Мечок, това на нищо не прилича и неминуемо ще причини катастрофа. Наистина жените край тях бяха хубави, те виждаха само тях, грозните и мъжете не. Маноли вървеше и беше сигурен, че ще го забележат, защото така е било и нямаше причини да не е. Засега напредваха срещу златната река от слънце и свежи уханни кожи, гледаха сградите, взираха се във фирмите им, просто не знаеха откъде да започнат. Маноли искаше да пие, да стреля при флиперите, да се вози на влакчето и, разбира се, накрая неминуемо да прекара три часа в стаята на някоя от тия рибки, да ги поучи, да им покаже някои неща. Усмихваше се, Мечока го принуждаваше непрекъснато да се усмихва, тъй като Маноли знаеше добре какво привлича погледа на съдружника му – съдружникът му се вглеждаше в пъповете, имаше слабост към пъповете на жените, според него всяка дама се състои преди всичко от пъп, той е възел, от пъпа започва човекът, започва всичко. Сега разбра ли какви пъпове има по света? – запита Маноли. Мечока продължаваше да мълчи. И пъповете се промениха, Мечок, но по мое мнение в този хотел има хладно заведение. Мечока не възрази, той направо сви към посоката.

Мечок, какво ще кажеш, запита Маноли, като огледа обстановката, не сме ли унищително бедни с това наше заточение в блатото, сравни туй с колибата и ще разбереш защо те доведох. Но Мечока упорито отказа да пие уиски, настояваше за бира. Маноли се хвана за главата и поръча; преди да се спре на уискито, поиска да му се изброят марките, изброиха му ги, той помисли, помисли и изрази категоричното си предпочитание към джони уокър, заяви на келнера, че джони уокър все пак си остава джони уокър, а келнерът се съгласи и изчезна да изпълни поръчката: без лед, само студена кока-кола и радебергер за оня, потънал в широкия раиран панталон. Маноли пиеше сладко и не толкоз бавно, защото им предстоеше да пият на още няколко места, да поиграе на ротативка и преди всичко, ако може, да поканят някоя от перличките на обед или кафе. Двамата излязоха и отново тръгнаха между тъмните гладки кожи, в една от алеите мина празно такси, наеха го, то ги премести бързо на още по-оживено място, и отново тръгнаха, морският вятър ги намери на една пъстра тераска под канадски тополи, листата на дърветата заиграха, Маноли вдигна нос към тях и усети

своя приятел в ноздрите си. По този повод ще глътнем още малко джони уокър, изрече леко Маноли, а след това неминуемо ще загубя десет лева на ротативките. Стана така, както каза – той изпи джони уокъра си, Мечока една загорка, а после ръката на Маноли хвана ръчката на автомата и запуска жетоните. Когато загуби трийсет лева, Мечока поиска да заплаче, но се сети, че днес е ден за удоволствия и преглътна сълзите си. Вместо перлички поканиха две перли по на петдесет години, те се кискаха и искаха да знаят къде ги канят. Маноли заяви: където искате вие, но поканените удавиха сериозната оферта в кикот и изчезнаха. Маноли се погледна в едно огледало и се хареса, ами нищо не му липсваше в края на краищата, какво – строен и слаб, жилав като дрян, собственик на моторница и тръстикова вила край морето, пачката от банкноти издува панталона му, дори криви походката му и китоловният кораб непрекъснато трябва да коригира курса си.

Слънчев бряг кипеше, животът и перличките пулсираха по пясъка, алеите и заведенията, Маноли и Мечока виждаха само тях, те дори не допускаха, че има мъже, старци, бабички, чистачи и чистачки, келнери, в краен случай виждаха и сервитьорките, но и сервитьорките отказваха. Какво става със света? – запита се Маноли, нещо се е променило, изглежда, че се очакват събития. Качиха се на влакче, ядоха телешко печено, пиха евксиноградско (Мечока направи компромис, предаде каузата на бирата), изкачиха се на просторна тераса, пиха кафе, обясниха на немска група, че големите са гларуси, а малките са чайки, Маноли посочи далеч през морската шир и спомена думата колиба, придружи я с думата тръстика, той каза на немците, че на другия бряг на залива има тръстикова колиба, потънала в тишина и чапли, много чапли, водни костенурки, котки, два пъти на ден риболов – той изстреля всички думи срещу групата, като искаше да ѝ каже, че е готов веднага да я натовари на кораба си и да я отведе, но групата разбира ли от дума, групата само недоумяваше чак до момента, в който собственикът на лимоновожълтата фланелка с издутите платна махна нервно с ръка и яростно плати с цяла банкнота. Мечока тръгна след него, обърна се към групата, за да се поизвини, и когато тръгна повторно, препъна се и едва не падна на плочите.

Влязоха във всички заведения на комплекса, пиха навсякъде, Мечока също мина на уиски и от този момент нататък Маноли започна да обяснява на келнерите, че се казва Маноли, че навремето не е отстъпвал първото място по скокове във вода от трамплин и това години наред, келнерите изслушваха всичко внимателно, Маноли плащаше бакшишите предварително, за да го слушат. Те обиколиха всяко кътче на Слънчев бряг, проникнаха и до неизвестни, ненужни според тях места, слизаха от такситата и поръчваха да ги вземат от същото място след десет минути, докато накрая Маноли заповяда да ги отведат до мостика.

Лодката се гушеше между няколко яhti, в яхтите се смееха мъже и жени, бризът духаше кротко, сладко, денят се готвеше да си върви, а летовищната глъч се усилваше. Слънчев бряг очакваше нощта, за да се изрази още по-ярко,

Мечока отвърза при запален мотор, след това изтегли котвата и изтича към руля, тъй като Маноли го нямаше, липсваше, търсеше нещо за пиене в кабината и май че намери, защото се появи придружен от бутилка най-долнопробен ром, и то останал на дъното кой знае откога. Мечока гледаше пред себе си, внимаваше да не блъсне някого и напразно очакваше да чуе коментар. Нито дума. Когато лодката остана насаме с морето и светът отново се превърна в най-простия от всички прости светове, и тогава Маноли продължаваше да мълчи, дори не надигна бутилката, тя остана

сгушена в ръката му, тялото му бе обхванато от страшна слабост, удушено от жестока тъга. Маноли искаше, не че не искаше, да се обърне към приятеля си, но се съмняваше, че ще бъде разбран, защото в края на краищата, като помисли човек, става много страшно, ами че то какво – там никой не го позна, никой не си спомни за него дори когато сам отвори въдрос за себе си, следователно човекът изчезва, пропада без следа, и то човек като Маноли, а какво остава до другите.